

‘Begin klein, ondanks dat de conceptkerndoelen veelomvattend en ambitieus zijn’

OBS Den Bongerd nam deel aan fase van beproeven conceptkerndoelen digitale geletterdheid

Het belang van digitale geletterdheid neemt steeds verder toe in de samenleving. Hoe zorg je ervoor dat alle leerlingen op dit gebied goed voorbereid worden? Om helder te krijgen of het team van OBS Den Bongerd op de goede weg is, besloot de school in het Brabantse Goirle deel te nemen aan de fase van beproeven voor de conceptkerndoelen digitale geletterdheid. Samen met Mirjam Brand, programmamanager actualisatie kerndoelen bij SLO, vertellen schoolleider Nicole Eijkemans en leraar Amy van den Heuvel over hun ervaringen.

“Er is veel tijd, expertise en zorgvuldigheid gestoken in het ontwikkelen van de conceptkerndoelen,” vertelt Mirjam Brand. “Een groot aantal onderwijsprofessionals heeft hieraan meegewerkt. Voordat de conceptkerndoelen definitief worden vastgesteld en geïmplementeerd in het schoolcurriculum, is belangrijk dat de verwachte bruikbaarheid ervan in de onderwijspraktijk is beproefd. Daarom vindt de fase van beproeven plaats. Verder organiseren we in het voorjaar van 2025 nog sessies met (vak)experts en houden we nauwlettend de politieke ontwikkelingen rondom het curriculum in de gaten.”[* zie kadertekst]

Goed bezochte regiobijeenkomsten

Tijdens de fase van beproeven gingen schoolleiders en leraren, tijdens een regiobijeenkomst en met een praktijkopdracht op de eigen school, aan de slag met de conceptkerndoelen. In zes regio's verspreid over het hele land zijn afgelopen september en oktober bijeenkomsten georganiseerd, zodat elke school in de eigen regio en samen met scholen in de buurt aan een bijeenkomst kon deelnemen.

Op LinkedIn zag schoolleider Nicole Eijkemans de oproep van SLO om deel te nemen aan de fase van beproeven voor het leergebied digitale geletterdheid en haar enthousiasme sloeg direct over op leraar en ICT-coördinator Amy van den Heuvel van OBS Den Bongerd. “Het leek ons een mooie kans om digitale geletterdheid structureel vorm te geven aan de hand van de conceptkerndoelen én te sparren met scholen buiten onze stichting”, licht Nicole toe.

praktijk. Tot slot kregen de aanwezigen een vragenlijst voorgelegd, waarop ze konden aangeven wat ze vinden van de voorliggende conceptkerndoelen.

Nicole en Amy hebben de regiobijeenkomst als waardevol ervaren. “Ik zat bij de sessie voor schoolleiders en kon onder meer sparren met collega's van het voortgezet onderwijs,” vertelt Nicole. “Wat me opviel, is dat op sommige middelbare scholen digitale geletterdheid in de onderbouw nog als apart leergebied wordt aangeboden, maar in de bovenbouw verdwijnt het vaak.

“Begin gewoon en start ook meteen met het professionaliseren van het team op het gebied van digitale geletterdheid.”

Vooruitstrevend

OBS Den Bongerd is een grote basisschool met bijna 600 leerlingen, maar met een dorps karakter. Nicole en Amy typeren het team van 55 onderwijsprofessionals als enorm gedreven. “We moeten elkaar eerder afremmen, dan stimuleren”, licht Nicole. Amy merkte in de gesprekken met andere scholen dat Den Bongerd behoorlijk vooruitstrevend is. “Tijdens de regiobijeenkomst konden we concluderen dat we al behoorlijk veel doen op het gebied van digitale geletterdheid”, stelt ze. “We maken daarbij ook bewuste keuzes, zoals het vergroten van eigenaarschap bij onze leerlingen.” Naast leraar van groep 1-2 is Amy sinds een jaar ook ICT-coördinator op Den Bongerd. De infrastructuur is onder haar voorganger al op orde gebracht. “Op school hebben wij naast een ICT-coördinator drie i-coaches die op didactisch vlak mee ondersteunen en inspireren op het gebied van digitale geletterdheid. Eerder was ik één van de i-coaches. Als ICT-coördinator ligt mijn focus op de invulling van digitale geletterdheid voor zowel leerlingen als leraren,” legt Amy uit.

Sparren tijdens regiobijeenkomst

Tijdens de regiobijeenkomst verkenden de deelnemers eerst de conceptkerndoelen. Vervolgens vond verdere verdieping plaats, waarbij in groepsverband werd besproken hoe de conceptkerndoelen zouden uitpakken in de

Dat is raar, want continuïteit is juist belangrijk. Niet per se als apart leergebied, maar juist ook geïntegreerd in andere vakken.”

Amy benadrukt het belang van goede faciliteiten. “Op onze school is de infrastructuur goed op orde en we hebben voldoende devices. Dat is een luxe positie, hoorde ik van andere scholen. Ook qua inhoud merkte ik dat we goed op weg zijn en nagenoeg conform de conceptkerndoelen werken. Op dit moment bieden we digitale geletterdheid nog aan als apart leergebied, waarbij we werken met een methode. Die keuze hebben we gemaakt om ervoor te zorgen dat alle leerlingen dezelfde basis krijgen en het niet leraarafankelijk is wat er aangeboden wordt. De uitdaging die nu voor ons ligt is het integreren van de conceptkerndoelen digitale geletterdheid in de verschillende leergebieden.”

Praktijkopdracht op school

Alle deelnemers aan de regiobijeenkomsten digitale geletterdheid kregen als praktijkopdracht mee om een vergelijkbare bijeenkomst met hun eigen schoolteam of vaksectie te houden en hun schoolcollega's de vragenlijst te laten invullen. Een aantal leraren van Den Bongerd gaat binnenkort in enkele proeflessen kijken of de conceptkerndoelen goed werkbaar zijn. Veel andere scholen doen dat ook of hebben dat al gedaan. Ook dat zijn weer waardevolle ervaringen die meegenomen worden door SLO.

Inmiddels is de professionalisering voor het leergebied digitale geletterdheid binnen de scholenstichting waar Den Bongerd deel van uitmaakt ook goed op gang gekomen. Nicole vertelt: "We hebben voor elke school meerdere i-coaches opgeleid volgens het train-de-trainer-concept, zodat zij hun collega's verder kunnen begeleiden. Daarnaast heeft elke school haar leraren de ruimte geboden om zelf te kiezen hoe zij zich verder willen ontwikkelen. Op Den Bongerd zien we nu al dat steeds meer collega's digitale geletterdheid verweven in hun lessen." Amy is hierbij een drijvende kracht: "Samen met de i-coaches inspireren en enthousiasmeren we het team met lesideeën en mogelijkheden die digitale geletterdheid biedt.

'Begin klein!'

Een groot deel van de scholen die hebben meegedaan aan de fase van beproeven voor digitale geletterdheid heeft inmiddels aangegeven wat hun ervaringen zijn met de conceptkerndoelen. "Op basis van deze feedback stellen we de conceptkerndoelen indien nodig bij", aldus Mirjam. Amy en Nicole hebben gemerkt dat nogal wat leraren bij het doornemen van de conceptkerndoelen digitale geletterdheid niet direct voor ogen hebben hoe zij dit in hun lessen kunnen toepassen. "Ik heb het gevoel dat veel leraren bij het lezen van de conceptkerndoelen in eerste instantie veel te groot denken", zegt Amy. "Ons advies: denk en begin klein, ondanks dat de conceptkerndoelen veelomvattend en ambitieus zijn." Beiden zien hier ook een voordeel in. "De conceptkerndoelen bieden ruimte om zelf de invulling te geven die passend is bij je leerlingpopulatie en bij de middelen die je tot je beschikking hebt. Kijk wat jij en je collega's op de eigen school al doen aan digitale geletterdheid en waar nog lacunes zitten. Alle kleine stapjes zijn waardevol. Kijk ook waar er ruimte is om samen

te werken met ouders, de gemeenschap en andere scholen. Zo zijn er vaak digitale middelen op collega-scholen die afgeschreven zijn, maar nog prima een ronde mee kunnen." Nicole adviseert: "Kijk ook waar je een bepaalde basis kunt leggen die voor alle kinderen gelijk is. Op onze school krijgen de kinderen uit groep 7 een typecursus aangeboden onder schooltijd. Het is mooi als je een dergelijke basis mee kunt geven aan de kinderen, ongeacht hun thuissituatie."

"Zorg dat de technische kant op orde is, zodat je als school een doorlopende leerlijn kunt ontwikkelen. De conceptkerndoelen zijn een prima werkbaar vertrekpunt."

Professionaliseren team

Nicole en Amy verwachten dat tijd een grote uitdaging zal worden voor de scholen. “Nu al ervaren onderwijsprofessionals grote druk in het rooster en buiten het lesgeven om”, aldus Amy. “Het integreren van kerndoelen digitale geletterdheid in het onderwijsprogramma vraagt om het maken van keuzes”. Bovendien zijn er grote verschillen in kennis en vaardigheden tussen leraren. Dat kwam ook duidelijk naar voren bij de gesprekken met collega-scholen tijdens de fase van beproeven.”

Nicole: “Voor schoolleiders is het een mooie uitdaging om het leergebied digitale geletterdheid structureel goed vorm te geven in het onderwijs. Zorg dat de technische kant op orde is, zodat je als school een doorlopende leerlijn kunt ontwikkelen. De conceptkerndoelen zijn een prima werkbaar vertrekpunt.” Ze pleit ervoor dat leraren voldoende opleiding en training krijgen op het gebied van digitale geletterdheid, zodat ze zelfverzekerder worden en kunnen inspelen op de behoeften van hun leerlingen. Daarbij moeten ze steun krijgen van hun leidinggevenden en collega’s, maar het is zeker ook belangrijk dat leraren zelf kritisch kijken naar waar ze nog extra scholing nodig hebben.”

Amy stelt dat leraren moeten worden voorzien van relevante digitale leermaterialen die aansluiten bij de behoeften van hun leerlingen. “Op dit moment is de technologie al zo ver en blijft het onderwijssysteem in de praktijk erg achter.” Desondanks raadt ze haar collega’s in het land aan om vooral niet te wachten: “Begin gewoon en start ook meteen met het professionaliseren van het team op het gebied van digitale geletterdheid.”

SLO heeft de conceptkerndoelen Burgerschap en Digitale geletterdheid in maart 2024 opgeleverd aan het ministerie van OCW. In september en oktober 2024 zijn de regiobijeenkomsten met de scholen geweest. Het ministerie van OCW heeft aangegeven dat er nog een extra stap moet worden gezet om de kerndoelen meer in samenhang te presenteren, zodat er een goede focus komt op het versterken van lezen, schrijven en rekenen. SLO pakt dit tegelijkertijd op met het verwerken van de feedback uit de onderwijspraktijk. Hier zal in het voorjaar van 2025 mee worden gestart. De definitieve conceptkerndoelen digitale geletterdheid worden dan in de zomer van 2025 opgeleverd.

Meer informatie

Lees het laatste nieuws op slo.nl/actualisatie. Voor ieder leergebied zijn ook webplatforms ontwikkeld om op de hoogte te blijven van vorderingen in het traject. Meld je aan voor de automatische nieuwsupdates op www.actualisatiekerndoelen.nl.

slo / een doordacht curriculum dat doen we *samen*